

Oponentský posudek na diplomovou práci Romana Doška „Život a doba Zijául Haka“

Z názvu diplomové práce není pro nezasvěceného čtenáře na první pohled zřejmé, že tato studie pojednává o novodobých dějinách Pákistánu v 70. a 80. letech minulého století na pozadí životního příběhu správce výjimečného stavu a prezidenta velké jihoasijské země v letech 1977-1988. Příliš strohý název by mohl být doplněn nějakým zpřesňujícím podtitulem, který by postavu tohoto vojáka a politika místně i časově zařadil do příslušné souvislosti.

Téma práce lze považovat za aktuální a vhodně zvolené, zvláště když uvážíme, že stoupající zájem veřejnosti i sdělovacích prostředků o islám se dnes zaměřuje převážně na arabský svět a vzdálenějším muslimským oblastem se věnuje jen málo pozornosti, přestože nejvíce muslimů žije v jižní a jihovýchodní Asii a právě Pákistán je po Indonésii druhou nejpočetnější muslimskou zemí na světě.

Autor měl při zpracování svého tématu ztížený úkol tím, že si za předmět zkoumání zvolil vlivnou a komplikovanou osobnost, o jejíž úloze v asijských i světových dějinách dosud nebyla napsána žádná ucelená kritická monografie. Při svých pobytech v Indii i v Pákistánu shromáždil značný počet dílčích studií různé hodnoty, ale při jejich využití musel pozorně dbát na to, aby dovedl dobře rozlišovat mezi přílišnou kritičností a nekritickým obdivem jejich autorů. Správně proto nejvíce čerpal z nestranných, anglicky psaných studií západních badatelů. Přesto se zdá, že na pracích některých pákistánských autorů závisí až příliš (např. na spisech gen. Árifa nebo S. J. Burkího).

Diplomová práce podává rozbor života a působení jedné z nejvýraznějších postav moderního Pákistánu, vládce nejdelšího vojenského režimu v pákistánských dějinách a později prezidenta, generála Muhammada Zijáula Haka (1924 – 1988), silně věřícího muslima, jehož politika byla nepochybně významná jak pro vnitřní vývoj jeho země, tak pro okolní státy i světové mocnosti.

Po metodické stránce je studie poněkud neucelená. Autor ji rozdělil do dvou rozdílných částí: v první z nich (kapitoly 1-4, str. 1-36) postupuje chronologicky a zkoumá Hakův život, vojenský převrat v roce 1977 i následnou politickou kariéru až do jeho nevysvětlené smrti v roce 1988. Ve druhé části (kapitoly 5-7, str. 37-69) v nezávislém časovém sledu rozebírá tři tématické celky: Hakovu islamizaci, zahraniční politiku a závěr jeho vlády se spiknutími, atentáty a domněnkami o příčině tragické smrti.

Největší pozornost je zde věnována Hakově islamizaci veřejného života a jejím příčinám a souvislostem. Autor správně charakterizuje islamizaci jako hlavní cíl Hakova působení v čele státu a jako nejvýraznější rys jeho režimu, ale

vidí i její neúspěch, především v tom, že nedokázala pákistánskou společnost sjednotit ideově, jak se od ní očekávalo. Vzhledem k jejímu významu však o islamizaci pojednává poměrně stručně (pouze na str. 37-43) a nedůsledně. Z výnosu o mezích (*hudúd*) v islámském trestním právu zmiňuje pouze cizoložství (*ziná*, není však výslovně uvedeno) a křivé nařčení z něho (*qazf*), u krádeže chybí arabské označení *sirka*, není uvedena loupež (*harába*), krevní msta (*kisás*) za vraždu, výkupné (*dijá*) za zabití atd. Jen působení islamizačních výnosů na pákistánskou společnost je hodnoceno obšírněji.

Přílišnou stručností se vyznačuje i o něco delší kapitola o zahraniční politice (str. 44-56), zejména výklad o postoji generála Haka ke složitému vývoji afghánské otázky. Stručná je vůbec celá práce, obsahující pouze 70 stran.

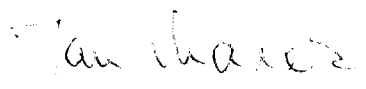
K jednotlivostem nemám konkrétní připomínky. Dlouho by se dalo diskutovat o nedůsledném přepisu z orientálních jazyků. Má se užívat přepis anglický nebo český? Autor je střídá zcela nahodile: *Džamáate islámí* (38), ale *Nawa-i waqt* nebo *Jasarat* (26), *Čiští*, ale *Arif*, atd.

Zbytečným kazem na vnější podobě práce jsou četné gramatické a pravopisné chyby (*strany vyzbrojili zastánce, byly jmenování soudci*), špatná interpunkce, častá vybočení z vazby (*podpis mírového dohody, faktorem umožňujících zůstat, začlenění islámské práva*), neobratné formulace (*naslouchal dáváje dojem*) atd. atd. Naprostou záhadou je význam hranatých závorek u prvních písmen ve větě: [Z]dá se, že... [Ř]íkali mu... [V]yčistit svinstvo... a nejméně deset dalších. Všechno to svědčí o přílišném spěchu při dokončování práce.

Studie o generálu Hakovi je typickou kompilační prací. Přináší sice různé zajímavé a méně známé údaje o politickém vývoji v Pákistánu, ale je v ní málo samostatného přístupu a podrobná analýza i následná syntéza jednotlivých problémů se vyskytuje jen zřídka. Autor se v leckterém ohledu nevyvaroval jisté nesystematičnosti. Přesto však dokázal, že zvládá základy vědecké práce a dovede své téma zpracovat na velmi dobré obsahové úrovni.

Proto doporučuji jeho diplomovou práci k obhajobě a hodnotím ji známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 18. května 2007

Doc. | PhDr. Jan Marek, CSc